

բորում ու ժանտատներ ունեցող հիւանդներն երբեք ծխելու չեն: Ստամբուլի իւանգարման ժամանակ կրնայ ծխուիլ, եթէ ծուխը նախ զտուի պարզուի: Թաքսիստաւորներու ծխելն երբեմն խոհմական կրնայ ըլլալ: Չղային հիւանդութիւններու նկատմամբ չի կրնար սահմանուիլ թէ երբ ծխելու է, ծխելը յանկարծ դադարեցնելը կը փնասէ. իսկ սրտի ջղացաւու թեան ժամանակ ծխելը կը ներուի, եթէ ծխախոտը թեթեւ ըլլայ եւ ծուխն ալ զտուի: Հիւանդներուն սենեակն երբեք ծխելու չէ. ծխելու ամենէն յարմար ժամանակը՝ ճաշէն մէկ երկու ժամ ետքն է:

Մենեկի տնկերն որոգանել:

Հաս անգամ սենեկի տնկերը լաւ կերպով չորոգանելով կը փճանան: Միտ դնելու է որ գետ նոր ծլած տնկերը քանի մ'որ շատ քիչ ջրայ պէտք ունին: Երբ քիչ մ'աճած են, պէտք է աւելի ոռոգանել: Երբեք պող ջրով ոռոգանելու չէ, հապա միշտ օտար ջրով խառնելու է պող ջուրը: Ջուրն ամառը կրնայ 15—20° Բ., իսկ ձմեռը 8—10° Բ. ըլլալ: Թաղարին յատակը միշտ ծակ մ'ըլլալու է: Նուրբ արմատ ունեցող տնկերը՝ զ. օ. լեւնապարզ, հաւամբդի, հորդենիայ, եւ այլն, աւելի ջրայ պէտք ունին քան թէ գնդակակերպ արմատ ունեցողներ. զ. օ. հալուէ, յակինթ, կակաչ եւ այլն: Սովորաբար անտեղեակ մէկն ասոր հակառակը կ'ընէ: Մտաղ տնկերը, որ զօրաւոր արմատ ունին, ուրիշ մեծագոյն թաղարներու մէջ փոխադրելու է: Տնկելու ժամանակ յառաջունէն աւելի խորունկ պէտք չէ տնկել:

ՆԱԲԱԼԱԻՐԷ

Վայրի շագանակենոյ հայրենիքը:

Վայրի շագանակենոյ բուն հայրենիքը 20—25 տարի յառաջ անծանօթ էր: Գերմանացի ազգաց այսչափ միայն ծանօթ էր որ վեշտասներորդ դարուն Կ. Պոլսոյ վրայէն Գերմանիա անցած է, եւ հաւանականաբար իւր գերմանական Rosskastanie անուն ալ տաճիկներին առած, որոնք շագանակենոյ պտուղները ձիերու հագին դէմ աղդու միջոց կը համարին: 1870ին աթենացի բուսաբան մը՝ Յունաստանի լեռանց եւ 1000 մինչեւ նաեւ 1300 մետր ծովու բարձրութեամբ դաշտավայրերու վրայ վայրենի մեծածա շագանակենոյ երկայն անսպառ չարքեր գտաւ: Այս տեղեւոյ նկարագիրն եւ ծառերու որպիսութիւնն յայտնապէս կը

վկայեն որ առաջին անգամ հոս տնկուած պէտք է որ ըլլայ. ապա ուրեմն մեր վայրի շագանակենոյ սկզբնական հայրենիքն յունական այս լեռներն են:

ՔՅՂԵՐԵՐԵՆ ՏԵՍՈՒՐԻՆ

Վիննա, 26 Յունուար, 1895:

Գաղղիոյ Հասարակաց շինութեանց պաշտօնեայն 1883ին շագանակենոյ բազմաթիւ ընկերութեանց պայմանաժամը 50 տարի երկարած էր: Այս ընկերութեանց թուոյն մէջն էին Հիւսիսային ու Օրլէանի շոգեկառաց ընկերութիւններն ալ, որոնց համար տէրութիւնը մինչեւ 1914 տարին ապառնութիւն տուած էր, այսինքն ինք զինքը պարտաւորած էր պակաս շահ լրացնելու, եթէ այս երկու ընկերութիւններուն միտքն այնչափ նուազ ըլլար որ չկարենային բաժնետեարց այս ինչ որոշեալ շահը կամ գումարը վճարել: Արդ՝ պաշտօնեայն պայմանաժամն երկարած միջոցին մոռցած էր իր նշանադրութեան մէջ ըսելու թէ 1914էն ետքն ալ տէրութիւնը ինք զինքը պարտաւոր չի ծանշար պակաս շահը ամբողջացնելու: Գատաստանարանը ստիպուեցան ի կողմն այս ընկերութեանց որոշում ընել, երբ ասոնք 1914էն ետքն ալ 50 տարի այս նպատար պահանջեցին. այս մոռացումը կամ վճիռը տէրութեան համար միլիոնաւոր ֆրանքներու կորուստ ըսել էր: — Ժողովրդեան ներկայացուցիչներն որոշեցին որ ժամանակեան պաշտօնեայն որ արդէն շատոնց հրաժարած էր, ամբաստանուի եւ այս առթիւ այժմեան պաշտօնարանին ալիքենց անվստահութիւնը յայտնեցին ամսոյս 14ին. ասոր հետեւութիւնն այն եղաւ որ պաշտօնարանը հրաժարական տուաւ, զոր նսնրապետութեան նախագահն՝ Բագիմիր Փէրիէ ընդունեցաւ, եւ տեսնելով որ մէկ կողմանէ իրեն ամրամոյ պաշտօնարան մը կազմելու պիտի սպիպուի եւ միւս կողմանէ տեղգործեան այնչափ պատճառներ ունենալով ինքն ալ հրաժարեցաւ ամսոյս 15ին: Ամսոյս 17ին կէսօրէն

ետքը՝ ծերակուտին ու խորհրդանշոցին անդամները Վերսայլ ժողովեցան հասարակապետութեան նոր գահերէց ընտրելու համար: — Առաջին քուէարկութիւնն արդիւնք չունեցաւ, վասն զի ընտրելիներէն ոչ ոք ձայնից բացարձակ առաւելութիւն ունեցաւ: Այս քուէարկութեամբ Պրիստն 338, Փոր 244 եւ Վալտէք-Ռուստ 184 ձայն ունեցան: Վալտէք-Ռուստի հրատարակելովն թէ ինք ի նպաստ Փէլքես Փորի ընտրելի ըլլալէ կը հրաժարի այս վերջնոյս ընտրութիւնն ապահովցաւ. ստոյգ ալ երկրորդ քուէարկութեան ժամանակ Փէլքես Փոր 429 ձայնով Գաղղիոյ հասարակապետութեան գահերէց ընտրուեցաւ, անձ մի որ չափատրականներէն ըլլալուն համակրութեամբ որջուներեցաւ: Նորընտիր գահիքոցին առաջինն իոգն եղաւ պաշտօնարան մ'ունենալ, վասն զի Տիւփիսի ընտրութեան իրիկունն իսկ պաշտօնարանին հրաժարականը ներկայացուց: Գահերէցը թէ եւ երկու անգամ՝ Պուրժուայի յանձնեց պաշտօնարան կազմելը, սակայն ստոր շնաքերն արդիւնք չունեցան, որով եւ ստիպուեցաւ ետ քաշուիլ ամսոյս 24ին: Փոր սկսաւ ուրիշ նշանաւոր անձնաւորութեանց հետ քանակելի, քայց թէ այս քանակցութիւններն ո՛ր պիտի յանգին, յայտնի չէ:

Հունգարիոյ պաշտօնարանին կազմութիւնը ամսոյս 15ին կրցաւ կատարուիլ: Կոմս Խուէն-Հէտերվարի նրչափ ալ աշխատեցաւ տէրութեան հաւատարիմ՝ կուսակցութիւններէն բաղկացեալ պաշտօնարան մը կազմելու, սակայն ազատամտականներու այս ծրագրին սաստիկ հակառակելուն պատճառաւ ստիպուեցաւ սոյն ծրագրին գործադրութենէն ետ կենալ: Անոր վրայ քանի մ'ապարդին փորձերէ ետքը՝ Պարոն Պանֆի յանձն առաւ պաշտօնարան կազմելու գործը, զոր եւ ի գլուխ հանեց: Նոր պաշտօնարանին ուղղութիւնն ըստ ամենայնի այն է, ինչ որ էր նախընթացինը: Պանֆիի պաշտօնարանին մէջ վաճառականութեան եւ ելեւմտից նախարարները հայազգի են, որոնք եւ պաշտօնարանին ամէնէն պատկառելի ոյժերն են: Այս երկու պաշտօնէից համառօտ կենսագրութիւնն ընթերցողը Հանդիսի այս թուոյն մէջ կը գտնուի:

Յունաստան՝ ուր տարւոյ մէջ քանի մ'անգամ՝ իրարու կը յաջորդեն թրիքուփիսի եւ Տէլլանիսի պաշտօնարաններն — ինչպէս եւ այս օրերս՝ առաջնոյն վերջնոյս տեղի տալովը — այնպիսի դրամական անձկութեան մէջ կը գտնուի որ առաջնակարգ անձնաւորներն անգամ՝ դժուարաւ ետ մի կրնան գտնել սնանկութեան ստղենն անուր:

Գերմանիա՝ ուր տժգոյութիւնն օրէ օր կ'աւելնայ, նորանոր դժուարութեանց կը բախի՝ ընկերվարականաց դէմ՝ դնել ուզած օրէքներուն պատճառաւ:

Պուլկարիոյ իշխանը կը ստիպուի Ջանքովի հաշտութեան ծեռք կարկառել եւ նոր քաղաքականութեան մի հետեւիլ: — Սերպիոյ թագաւորը Գաղղիա կ'ուղենորի մերը այցելու: — Դուալիա Ափրիկէի արշաւանաց յաջողութեամբ կը հրճուի: Բեղգիա՝ Բոսնիոյի պետութիւնը գնելու առաջադիւթիւնը մտքերը կը զբաղեցնէ: — Միացեալ Նահանգք իրենց մտադրութիւնը՝ գործաւորաց շարժմանց դարձնելու ստիպուած են: — Ճափոնացիք նորանոր յաղթութիւններով կը յառաջանան ի ճննաստան:

ԲՈՒՆԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՒՆԱՆԴԱԿԱՆ

ՀԱՆՈՒՍՄԱՅԱՆ — Մի տապանաբար Ծօնքեանց (Պատկերաւ). 33:

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ — Հատակտորը Ծանքայ եկղ. պատմութեան. 36:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ — 22. ԺԱ. Արարապատին (ղեղադործութիւն). 41:

ԱՇԽԱՏԱՅԱՐԱԿԱՆ — Կաւկաս. Բ. 46:

ԲԱՆԱՍՏԵՐԱԿԱՆ — Մասիկ եւ Թունիկ. 49: — Միթթարութիւն. 49: — Տիրուցան խորհուրդ. 49:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ — Դրանսիականիոյ հայոց մայրաքաղաքը. 50:

ԳՐԱԿԱՆ — Մ. Խորենացի ըստ Պրոֆ. Ն. Մարի. 54: — Եղիշէի պատմութեան աղբիւրը. 59:

ԹԴԹԱԿՈՒԹԻՒՆ — Երկու հայազգի նոր պաշտօնեայ. 61:

ՆԱԽԵՐԱՅԻՆ

ՄԱՆՐԱՆՈՒՐ — Թլլի, Ներքնազգեստ. 62: — Լուրափայտի գիւտը. 62: — Հեռաձայն ու քակտեղիս. 62:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ — Խնձորի օգուտները. 62: — Հիւսաղութիւնք եւ ծխախոտ. 62: — Սննդիկ սղնկեր ոտոգանել. 63:

ՆՈՐԱՆՈՒՐ — Վայոյի շաքանակեմոյ հայրենիքը. 63:

ՔԱՐԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՍՏԱՅԱՐԱՆԻ Եւ ՊԱՏՄԱՅԱՆԱՏՈՒ ԽՍՐԱԿՈՒՐ

Վ. ԲԱՍՏԱՆԷԼ Վ. ՊԱՐՈՆԶ

ՎԻԵՆՆԱ. ՄԻԻԲԱՐԵՆԱ. ՏԳՐԱՆ